

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Abborrtjärnsberg, Torsby kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610084 Abborrtjärnsberg
Mittpunktskoordinat:	1325311 - 6707433
Totalareal:	15 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	området är utpekade enligt Habitatdirektivet
Fastigheter:	Torsby kommun: Mackaretjärn 1:14
Ägandeförhållanden:	Privat

Beskrivning av området

Abborrtjärnsberg är en gammal finnbosättning belägen på västsidan av Abborrtjärnsberget. Exakt när bosättningen ägde rum på berget är oklart men troligtvis skedde det före 1800-talets mitt. Ursprungligen fanns två torp på inägomarken - södra respektive norra Abborrtjärnsberg. Det södra torpet lades tidigt ner, skogen har nu växt in och byggnaderna rasat. Det norra torpet däremot har bevarats genom insatser från Solör-Värmlands Finnkulturforening samt genom medverkan från Länsstyrelsen under senare år. 1996 blev finnbosättningen Abborrtjärnsberget naturreservat. Motiveringen till reservatet är områdets kulturhistoriska värden med unika byggnader, naturvärden i form av hävdgynnad flora samt landskapsestetiska värden.

Gårdens inägor omfattar cirka 7 hektar men sannolikt utnyttjades dessutom betydande arealer för myrslätter. På Abborrtjärnsberget finns ännu ett gammalt boningshus, en s.k. rökstuga, typisk för finngårdar och torp i regionen. Rökstugan och ytterligare några byggnader har renoverats under senare år. Tack vare Finnkulturforeningen har ängsmarken närmast byggnaderna hävdats sedan 1970-talet. I ängsfloran återfinns bl.a. fältgentiana, ormrot, ormbär, fjälltimotej och pillerstarr. Torpets omgivning präglas dels av en långsträckt förkastningsbrant i öster- sydost dels av ett flackare myrlandskap i väster. Kulturskogar med en ungefärlig ålder på 25 år dominerar landskapet i norr-nordväst medan markerna söder om torpet nyligen kalavverkats. Närmast den gamla inägan och inom reservatsgränsen finns äldre skogsbestånd med spår av tidigare skogsbete.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)	
		Rapporterad	Nytt förslag
6510	Slätterängar i låglandet	4	1,4

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Abborrtjärnsberg är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för den ingående naturtypen på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtypen i Abborrtjärnsbergs Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Slätterängar i låglandet (6510)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 1,4 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Hela arealen ska ha välhävdad gräsmark varje år vid vegetationsperiodens slut. Med väl hävdad menas att vegetationshöjden vid vegetationsperiodens slut i genomsnitt är högst x cm på torra-friska marker och y cm på fuktiga marker, samt att lövförna inte täcker mer än x %. - Frekvensen av negativa indikatorer som x bör vara högst x %. - Krontäckning av träd och buskar ska vara? Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma. - Antalet grova och ihåliga träd? <p><i>Typiska arter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Förekomst och frekvens av typiska kärlväxtarter. - För att gynna de typiska arterna bör slätter ske under perioden x-y

*/Bevarandemål fastställs efter basinventeringen

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att den ingående naturtypen *6510 slätterängar i låglandet* ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

- Slätterängarna kräver årlig skötsel. Skötseln skall vara utformad enligt traktens tradition och objektets speciella natur- och kulturvärden. Objektets hävdhistoria bör vara vägledande för den fortsatta skötseln så att exempelvis ett objekt med lång kontinuitet av slätter även fortsättningsvis hävdas genom slätter och en sedan lång tid betad mark fortsätter att betas. Slätterängarna hävdas genom slätter, höbärgning och röjning av igenväxningsvegetation. Efterbete, lövtäckt och fagning rekommenderas även.
- Skötseln ska ske så att de ekologiska krav som naturtypens karaktärsarter har uppnås och bibehålls, så att arterna kan fortleva och ges möjlighet att öka i antal och utbredning.
- I naturtypen får det inte förekomma gödsling (förutom gödsel från djur på bete), stödutfodring, kalkning, dikning eller insädd av främmande arter.
- Högst 25 % krontäckning av träd och buskar. (För att uppfylla kraven för EU: s miljöstöd krävs oftast en lägre krontäckning är 25 %.)

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Genom Abborrtjärnsbergets naturreservat elimineras traditionell hotbild mot naturtypen 6510 *slätterängar i låglandet*. Den traditionella hotbilden utgörs av utebliven eller felaktig skötsel på grund av ändrad markanvändning, nedläggning av jordbruk m.m., vilket missgynnar de natur- och kulturvärden som är utmärkande för en välhävddad slätteräng. Minskad eller upphörd slätter leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. Negativ förändring av markanvändningen samt exploatering av området undanröjs i och med reservatets föreskrifter. Indirekta faktorer som gödslings- och försurande effekter från luftburna föreningar kan dock på sikt komma att påverka ängarnas flora negativt.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtypen 6510 *slätterängar i låglandet* uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus i Natura 2000-området Abborrtjärnsberg.

Gällande regelverk 2006

- Miljöstödsersättningar kan sökas för bete för de arealer som uppfyller krav på ersättningar från LBU-programmet (EU:s miljöstöd för biologisk mångfald i betesmarker och slätterängar).
- Samrådspåbudsplikt gäller enligt 12 kap 6 § MB för t ex skogsbruksåtgärder.
- Tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område (7 kap 28 a § MB). *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § MB, centrala delen av Natura 2000-området.
- Föreskrifter i Abborrtjärnsbergets naturreservat, omfattar hela Natura 2000-området. Länsstyrelsen förklarade 1996-04-01 med stöd av 7 § NVL (1964:822, omtryckt 1982:1097) området som naturreservat.

Bevarandestatus idag

6510 Slätterängar i låglandet

Nationellt

De äldre typerna av fodermarker, ängar och betesmarker, som tidigare varit dominerande både arealmässigt och ekonomiskt har fått minskad ekonomisk betydelse. Särskilt slätterängarna har nästintill helt och hållet utgått ur jordbruksproduktionen. Av den ängsareal som fanns för hundra år sedan återstår endast en ytterst liten rest. Inom det nuvarande miljö- och landsbygdsprogrammet hävdas cirka 6000 hektar ängsmark och ca 400 000 hektar betesmark. På grund av habitatförlust samt i många fall bristande skötsel av den kvarvarande ängsarealen är många arter som är knutna till ängar starkt hotade och trängda.

Abborrtjärnsberg

Ängarnas artsammansättning och utseende varierar mycket i området, vilket till stor del beror på varierande hävd över tiden. År 1979 överlämnades skötseln av gården Abborrtjärnsberg, inklusive mark och byggnader, till Solör-Värmlands Finnkulturförening. Föreningen har sedan dess försökt återskapa gårdens forna utseende. Målet är att vidmakthålla finntorpet i genuin stil och god hävd och att på så sätt föra kulturarvet vidare och därigenom även bevara områdets naturvärden i form av hävdade ängar.

Enligt äng- och betesinventeringen (2004) är ängsmarkernas grässvålen på vissa håll uppluckrad och igenväxningsvegetation förekommer inom vissa delar. Floran är dock rik med flera hävdgynnade arter, vilka indikerar tidigare välhävdad mark. Här finns naturtyps typiska arter som ormrot, fältgentiana, stagg, ängsskallra och liten blåklocka. Reservatets skötsel strävar efter att restaurera och upprätthålla gårdens ängsareal. Målet är en öppen ängsmark med ett glest trädskikt främst knutet till odlingsrösen, stenig och bergbunden mark. Genom restaurering kommer arealen *slätterängar i låglandet* på sikt att öka inom Natura 2000-området.

Bevarandestatusen av Abborrtjärnsbergets *slätterängar i låglandet* är svår att bedöma i dagsläget. Närmare inventering av området krävs för att avgöra om naturtypens bevarandestatus är gynnsam. Det allmänna intrycket är dock att området hävdas väl närmast gårdsbyggnaderna men att hävden kan förbättras i övriga delar. Om reservatets skötselplan följs bör naturtypen, *slätterängar i låglandet*, kunna nå gynnsam bevarandestatus.

Uppföljning

För att kunna bedöma slätterängarnas bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras.

Ett nationellt projekt pågår där metoder och arbetssätt anpassade för övervakning av Natura 2000 arbetas fram. Tillsvidare ges här exempel och förslag på tänkbara uppföljningsmetoder och/eller parametrar.

- Fjärranalys för kontroll av bibehållen areal
- Fältkontroll av hävd och igenväxningsgrad (kan göras i samband med miljöstödskontroller)
- Återkommande inventeringar av typiska arter och rödlistade kärlväxter
- Floraväkteri

Bilaga

1. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning
2. Karta över ingående naturtyps utbredning (klart efter basinventeringen)

Referenser

- Ehrenroth, B. & Schützer, J. 1996. *Värmländsk natur – en reseguide*. 3:e upplagan. Trio Tryck AB. Örebro.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. *Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv. Länsstyrelsens rapport 1988:11*.
- Länsstyrelsen i Värmlands län, Naturvårdsenheten. *Ängar och hagar i Värmlands län*. Rapport nr 1994:20. Karlstad.
- Länsstyrelsen i Värmland, Naturvårdsavdelningen. *Beslut och skötselplan för naturreservatet Abborrtjärnsberg*. Beslut 1996-04-01. Karlstad
- Länsstyrelsen i Värmland, Miljöenheten. 1996. *Ditt Värmland – natur och kulturlandskapet; Naturreservat i Värmlands län – Abborrtjärnsberg*. 1:a upplagan. NordNatur AB.
- Länsstyrelsen Värmland. 2004. *Ängs- och betesmarksinventering*. (opublicerad)
- Löfroth, M m.fl. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket natura 2000*. Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket. *Natura 2000 - Art och naturtypsvisa vägledningar*. (<http://www.naturvardsverket.se>) 04-11-24
- Naturvårdsverket. 2004. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000*. Version 4: 2004-05-07.